

Opis efektów kształcenia w obszarze nauk artystycznych

Warszawa 22.02.2010r,

Skład zespołu
ds. opracowania opisu efektów kształcenia
dla obszaru nauk artystycznych

1. **Prof. dr hab. Grzegorz Kurzyński** – Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu (instrumentalistyka), pl. Jana Pawła II 2, 50-043 Wrocław
2. **Prof. dr hab. Wiktor Jędrzejec** – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa
3. **Prof. dr hab. Ewa Kutry** – Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie, ul. Straszewskiego 21-22, 31-109 Kraków
4. **Dr Anna Dorota Potocka** – Rada Główna (sztuka), Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki, ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 36, 00-379 Warszawa

Wprowadzenie

Termin wyższe szkolnictwo artystyczne wymaga wytłumaczenia i zdefiniowania. W przeważającej większości przypadków europejskie podejście charakteryzuje wyższe szkolnictwo artystyczne jako studia podejmowane w kontekście szkolnictwa wyższego, w którym pierwszoplanową rolę odgrywa praktyczny i twórczy rozwój studenta. Tego rodzaju studia oferowane są głównie przez specjalistyczne instytucje, nazywane konserwatoriami, wyższymi szkołami teatralnymi, akademiami sztuk pięknych itp., które mogą być zarówno samodzielnymi instytucjami bądź wydziałami w większych multidyscyplinarnych instytucjach. W niniejszym dokumencie termin „uczelnia artystyczna” odnosi się do wszystkich wspomnianych wyżej instytucji.

Wiele aspektów ważnych dla wyższego szkolnictwa artystycznego powinno być docenionych i „zabezpieczonych” przy każdej próbie zharmonizowania go z wymaganiami ogólnie pojętego szkolnictwa wyższego. Pewne przesłanki wyartykułowane w *Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego* potrzebują specjalnej kwalifikacji w momencie, gdy odwołują się do wyższego szkolnictwa artystycznego:

- Koncepcja zatrudnialności, wynikająca z Deklaracji Bolońskiej, jest problematyczna jeśli dotyczy wyższego szkolnictwa artystycznego. Nawet jeżeli istnieje pewna liczba przypisanych artystom profesji, wielu absolwentów akademii utożsamia siebie z tzw. wolnymi zawodami.
- Kształcenie w wyższym szkolnictwie artystycznym zależy w sposób fundamentalny od studentów posiadających znaczący poziom umiejętności przed wejściem na studia (dotyczy to zwłaszcza studiów muzycznych). Podstawowe i średnie szkoły ogólnokształcące rzadko oferują możliwość uzyskania tych umiejętności. W konsekwencji akademie artystyczne potrzebują oceniać swoich aplikantów przez specjalnie zaprojektowane egzaminy wstępne, które mogą polegać na żywych prezentacjach przed akademickim jury.
- Zagadnienie usuwania przeszkód dla mobilności studentów powinno być w obrębie wyższego szkolnictwa artystycznego widziane w kontekście długiej tradycji, w której studenci przemieszczali i przemieszczają się z jednej instytucji (i kraju) do drugiej w procesie kontynuowania ich osobistego rozwoju jako artystów. I znowu, mimo czytelnych i ciągle rosnących porównywalnych kwalifikacji, zasada sprawdzania zdolności studentów poprzez egzaminy wstępne pozostaje ważnym elementem studenckiej mobilności.
- Procesy nauczania w wyższym szkolnictwie artystycznym są nastawione na osobowościowy i artystyczny rozwój indywidualnego studenta. Dla większości studentów w uczelniach artystycznych relacja mistrz – uczeń (*one to one teaching*) stanowi najistotniejszy czynnik w tym rozwoju.
- Jednocześnie obszar sztuki, rozpatrywany kompleksowo, zawiera wiele innych odniesień do problematyki uczenia się i nauczania, z których wiele odzwierciedla interdyscyplinarny charakter przedmiotów. Edukacja studentów w wyższym szkolnictwie artystycznym często łączy formalne, nieformalne i „swobodne” elementy, regularnie bazując na doświadczeniach wynikających z uczestnictwa w obszarze swojego środowiska zawodowego.
- Ponieważ uzyskanie wysokiego poziomu artystycznego jest nie tylko sprawą mistrzostwa technicznego czy intelektualnego, ale również zależy od osiągnięcia wewnętrznej dojrzałości, okres trwania studiów artystycznych jest najprawdopodobniej dłuższy niż dla większości innych dyscyplin, zwłaszcza jeśli

dotyczy pierwszego cyklu studiów, dla których zakładane jest trzyletnie minimum, rekomendowane przez Deklarację Bolońską.

- o Instytucje specjalizujące się w wyższym szkolnictwie artystycznym inicjują i wspierają szerokie spektrum oryginalnych i innowacyjnych prac dotyczących obszarów wykonawstwa, twórczości i akademickości. Są otwarte na szeroką definicję badań naukowych użytą w Opisach dublińskich stworzonych przez *Joint Quality Initiative* i biorą odpowiedzialność za rozwój badań dotyczących sztuki wykonawczej i twórczej.

Mimo specyficznego charakteru wyższe szkolnictwo artystyczne może z łatwością być powiązane na wszystkich poziomach kształcenia z tekstami Opisów dublińskich. W celu zademonstrowania tych powiązań podjęto prace związane z opracowaniem artystycznej wersji Opisów dublińskich, (dla sektora muzyki stworzonych przez grupę roboczą *Tuning* w ramach erasmusowskiej sieci tematycznej dla sektora muzyki *Polifonia: ERASMUS Thematic Network for Music „Polifonia”*)². Opisy dublińskie w wersji artystycznej odzwierciedlają w istotny sposób oficjalne *Shared Dublin Descriptors*, wprowadzając jednoznaczne odniesienia do zagadnień rozwoju artystycznego i kładąc większy nacisk na rezultaty praktyczne. Intencją ich reformułowania była chęć wykazania, że większość atrybutów zawartych w oryginalnych Opisach dublińskich jest zastosowywalna również w sektorze artystycznym. Jednocześnie zakres odniesień do nich kadry akademickiej pracującej w wyższym szkolnictwie artystycznym może ulec poszerzeniu, jeśli użyte terminy opisują rzeczywistość wyższego szkolnictwa artystycznego w sposób bardziej konkretny i specyficzny.

Artystyczna wersja Opisów dublińskich jest prezentowana poniżej, jakkolwiek powinna być również powiązana w relacji do dalszego rozdziału tego dokumentu „Krajowe Ramy Kwalifikacji: Efekty kształcenia i kompetencje – Opis cykli kształcenia”

Wersja artystyczna Opisów dublińskich

Kwalifikacje oznaczające zakończenie pierwszego cyklu są przyznawane studentom, którzy:

1. w zakresie swojego kierunku studiów artystycznych wykazują umiejętności, wiedzę i orientację zdobyte na bazie edukacji artystycznej na poziomie średnim (jeśli ma to zastosowanie), podjętej w ramach bądź równoległe z edukacją ogólną, i równocześnie reprezentują poziom typowy dla studiów zaawansowanych, a ponadto w zakresie podstawowej specjalności uwzględniają najnowsze trendy wynikające z doświadczeń osób przodujących w danej specjalności;
2. potrafią wykorzystać swoje umiejętności, wiedzę i orientację w sposób wskazujący na profesjonalne podejście do swojej pracy albo zawodu, a także posiadają kompetencje w zakresie działalności praktycznej (wykonawczej) i/albo twórczej pomocne przy podejmowaniu rozważań teoretycznych oraz przy rozwiązywaniu problemów związanych z daną specjalnością;
3. wykazują zdolność zbierania i interpretowania odpowiednich danych (zazwyczaj w obrębie specjalności), służących formułowaniu opinii i sądów w zakresie swojej praktycznej i/albo twórczej działalności, uwzględniających refleksje dotyczące kwestii artystycznych i (jeżeli jest to związane z kierunkiem studiów) społecznych, naukowych lub etycznych;
4. potrafią przekazywać informacje i idee artystyczne, formułować myśli, prezentować problemy i ich rozwiązania w sposób zrozumiały dla specjalistów i osób niezwiązanych z daną dziedziną;

² Więcej informacji na temat Erasmus Thematic Network for Music „Polifonia”: www.polifonia-tn.org

5. rozwinęli umiejętności uczenia się oraz umiejętności praktyczne i/albo twórcze konieczne do kontynuowania studiów o dużym stopniu autonomii, ukierunkowanych bardziej indywidualnie.

Kwalifikacje oznaczające zakończenie drugiego cyklu studiów (bądź jednolitych studiów magisterskich) są przyznawane studentom, którzy:

1. wykazują umiejętności, wiedzę i orientację osiągnięte na bazie studiów I stopnia (jeśli dotyczy), lecz w stosunku do nich rozszerzone oraz wzbogacone, umożliwiające absolwentom wykazanie się oryginalnością w rozwijaniu i/albo stosowaniu idei w sferze praktycznej i/albo twórczej, często w wymiarze badawczym;
2. potrafią zastosować swoje umiejętności, wiedzę i orientację oraz zdolność rozwiązywania problemów w nowym lub nieznanym otoczeniu w szerszym (albo multidyscyplinarnym) kontekście związanym z ich specjalizacją;
3. w sferze praktycznej i/albo twórczej wykazują zdolność do zintegrowania wiedzy i umiejętności trafnego interpretowania złożonych zjawisk i problemów, a także wykazują zdolność do wydawania opinii i sądów na podstawie niepełnych lub ograniczonych informacji oraz do łączenia tych sądów z refleksją dotyczącą artystycznej bądź (jeżeli jest to związane z kierunkiem studiów) społecznej i etycznej odpowiedzialności;
4. poprzez praktyczną i/albo twórczą działalność potrafią zrozumiale i jednoznacznie przekazywać profesjonalnym i nieprofesjonalnym odbiorcom swoje rozwiązania i przemyślenia oraz (jeżeli jest to związane z kierunkiem studiów) wiedzę i jej przesłanki;
5. rozwinęli takie umiejętności uczenia się oraz umiejętności praktyczne i/albo twórcze, które pozwolą im kontynuować autonomiczne studia, ukierunkowane w sposób samodzielny.

Kwalifikacje oznaczające zakończenie trzeciego cyklu studiów są przyznawane studentom, którzy:

1. wykazują głęboką i uprofilowaną orientację w zakresie swojego kierunku studiów i mistrzostwo w zakresie operowania umiejętnościami i metodami badawczymi związanymi z własną specjalizacją;
2. wykazują umiejętności tworzenia, projektowania, stosowania i adaptowania metod badawczych oraz czynią to z artystyczną i naukową rzetelnością;
3. przyczynili się do rozwoju danej dyscypliny poprzez zaprezentowanie oryginalnego rozwiązania problemu artystycznego lub stworzenie wartościowego dzieła zasługującego na narodowe lub międzynarodowe uznanie i rozpowszechnienie;
4. są zdolni do krytycznej analizy, oceny oraz syntezy nowych i złożonych idei, koncepcji, a także procesów artystycznych;
5. potrafią komunikować się ze swymi kolegami, z artystyczną i akademicką społecznością oraz z szeroko pojętym społeczeństwem w sprawach dotyczących swojej dziedziny;
6. można od nich oczekiwać, że w kontekście zawodowym i akademickim, w obrębie społeczeństwa opartego na wiedzy, odegrają kreatywną rolę w społecznym i kulturalnym rozwoju.

Słownik

1. Słowo **profesjonalny** jest używane w deskryptorach w szerokim znaczeniu, odnoszącym się do atrybutów związanych z podjęciem pracy albo wykonywaniem zawodu i mających zastosowanie w pewnych aspektach zaawansowanego uczenia się. Nie jest natomiast użyte w aspekcie specyficznych wymagań odnośnie tzw. zawodów regulowanych. Te ostatnie mogą być identyfikowane ze słowami profil/specyfikacja.

2. Słowo **kompetencje** jest użyte w deskryptorach w swym najszerszym znaczeniu, pozwalającym na gradację poziomu zdolności albo umiejętności. Nie jest natomiast używane w węższym znaczeniu zdefiniowanym jedynie na podstawie oceny „tak/nie”.

3. Sformułowanie *metody badawcze* jest użyte w kontekście obejmującym różnorodność działań, często w obszarze związanym z zakresem studiów, w sposób umożliwiający dostosowanie do szerokiego zakresu działań dotyczących oryginalnych i innowacyjnych prac w zakresie akademickich, zawodowych i technologicznych obszarów, obejmujących zarówno nauki humanistyczne, jak również sztukę wykonawczą i twórczą. Nie jest natomiast użyte w zawężonym sensie, odnoszącym się wyłącznie do tradycyjnych „metod naukowych”.

Typowe zawody, w których znajdują zatrudnienie absolwenci wyższego szkolnictwa muzycznego

Koncepcja zatrudnialności, wynikająca z Deklaracji Bolońskiej, w wypadku wyższego szkolnictwa artystycznego jest sprawą dość skomplikowaną. Istnieją trzy powodujące to podstawowe czynniki:

- ◆ Różnorodność zakresu czasu wymaganego dla różnych typów specjalności w szkolnictwie artystycznym – niektóre specjalności wymagają dłuższego okresu czasu dla osiągnięcia wymaganego poziomu mistrzostwa niż inne.
- ◆ Wysoce indywidualna natura talentu artystycznego – niektórzy artyści prezentują wybitne osiągnięcia zanim osiągną wiek umożliwiający podjęcie studiów wyższych; inni dojrzewają wolniej. Kształcenie w wyższym szkolnictwie artystycznym (zwłaszcza muzycznym) zależy w sposób fundamentalny od posiadania znaczącego poziom umiejętności muzycznych przed wejściem na studia. Mimo iż studenci muszą już posiadać znaczne umiejętności podczas egzaminów wstępnych, zakres ich w momencie wejścia na wyższe studia jest bardzo szeroki. Ponadto, najbardziej utalentowani studenci mogą często więcej skorzystać przez „odroczenie” swego wejścia na rynek pracy do czasu bycia pełniej uformowanymi artystami zdolnymi do pracy w zawodzie na najwyższym poziomie.
- ◆ Konkurencyjne zasady zatrudnialności artystów – artysta może być gotowy do zatrudnienia w sensie bycia zdolnym do kompetentnego wypełniania zadań i obowiązków wynikających z charakteru danej pracy przy jednoczesnej możliwości bycia zwolnionym w wypadku pojawienia się kandydata, który może zaoferować „coś więcej”.

Mimo tych charakterystycznych cech artystycznego rynku pracy, w wyższym szkolnictwie artystycznym może być wyspecyfikowana pewna liczba typowych obszarów zatrudnienia dla szkolnictwa muzycznego, plastycznego i teatralno-filmowego. Przykłady:

Podstawowe zawody muzyczne	Zawody wymagające muzyki jako podstawowej umiejętności	Zawody wymagające muzyki jako rzeczy dodatkowej do innych podstawowych umiejętności
Zawody nauczane tylko w instytucjach wyższego szkolnictwa muzycznego	Zawody nauczane w instytucjach wyższego szkolnictwa muzycznego, ale również w innych instytucjach szkolnictwa wyższego (np. wydziałach uniwersyteckich)	Zawody wymagające wiedzy i umiejętności związanych z muzyką, ale niekoniecznie wymagające dyplomu instytucji wyższego szkolnictwa muzycznego
<ul style="list-style-type: none"> - Wykonawca (solista, akompaniator, muzyk zespołowy (zespół orkiestrowy, zespół kameralny itp.) - Dyrygent / dyrektor muzyczny - Kompozytor/ aranżer/ instrumentator - Nauczyciel instrumentu, śpiewu itp. pracujący w szkole muzycznej - Nauczyciel muzyki pracujący w przedszkolu, podstawowej i średniej szkole ogólnokształcącej (jako części ogólnego systemu edukacji)* - Muzyk „środowiskowy”: działania muzyczne przeprowadzane w różnych instytucjach społecznych (działalność dla mniejszości społecznych, imigrantów, niepełnosprawnych, emerytów i studentów - Muzyk kościelny (albo wykonawca 	<ul style="list-style-type: none"> - Muzykolog, etnomuzykolog - Tancerz - Choreograf - Menadżer muzyczny, producent muzyczny - Inżynier dźwięku/technik muzyki komputerowej, e-learning i platform cyfrowych - Dyrektor (kierownik) programowy, dyrektor produkcji muzycznej/firmy dystrybucyjnej - Muzyk „środowiskowy”: działania muzyczne przeprowadzane w różnych instytucjach społecznych (działalność dla mniejszości społecznych, imigrantów, niepełnosprawnych, emerytów i studentów - Publicysta muzyczny 	<ul style="list-style-type: none"> - Krytyk muzyczny - Autor tekstów - Konstruktor instrumentów i stroiciel - Muzyczny marketing - Prezenter muzyczny, przewodnik (w muzeach, podczas wycieczek itp.)

<p>związany z tradycjami muzycznymi wynikającymi z innych religii)</p> <p>Podstawowe zawody artystyczne (plastyczne)</p> <p>Zawody nauczane tylko w instytucjach wyższego szkolnictwa artystycznego (plastycznego)</p>	<p>- Nauczyciel muzyki pracujący w przedszkolu, podstawowej i średniej szkole ogólnokształcącej (jako części ogólnego systemu edukacji)*</p> <p>Zawody wymagające plastyki jako podstawowej umiejętności</p> <p>Zawody nauczane w instytucjach wyższego szkolnictwa plastycznego, ale również w innych instytucjach szkolnictwa wyższego (np. wydziałach uniwersyteckich)</p>	<p>Zawody wymagające plastyki jako rzeczy dodatkowej do innych podstawowych umiejętności</p> <p>Zawody wymagające wiedzy i umiejętności związanych z plastyką, ale niekoniecznie wymagające dyplomu instytucji wyższego szkolnictwa teatralnego i filmowego</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - malarz - grafik - rzeźbiarz - scenograf - konserwator dzieł sztuki - architekt wnętrz - projektant wzornictwa - projektant intermedii i multimedii - fotografik - Nauczyciel plastyki pracujący w szkole plastycznej - nauczyciel plastyki pracujący w przedszkolu, szkole podstawowej, gimnazjum i średniej szkole ogólnokształcącej (jako części ogólnego systemu edukacji) - plastyk „środowiskowy”: działania plastyczne przeprowadzane w różnych instytucjach społecznych (związki, organizacje społeczne) - animator kultury: działania plastyczne przeprowadzane w ośrodkach i instytucjach kultury, sztuki i edukacji pozaszkolnej (muzea, galerie, domy kultury) - kurator wystaw 	<ul style="list-style-type: none"> - menadżer artystyczny - producent, wydawca - dyrektor (kierownik) programowy. Dyrektor artystyczny firmy reklamowej, wydawniczej, wystawienniczej, projektowej, konserwatorskiej - projektant sztuki komputerowej, e-learning i platform cyfrowych - nauczyciel plastyki pracujący w przedszkolu, szkole podstawowej, gimnazjum i średniej szkole ogólnokształcącej (jako części ogólnego systemu edukacji) - plastyk „środowiskowy”: działania plastyczne przeprowadzane w różnych instytucjach społecznych (związki, organizacje społeczne) - animator kultury: działania plastyczne przeprowadzane w ośrodkach i instytucjach kultury, sztuki i edukacji pozaszkolnej (muzea, galerie, domy kultury) - kurator wystaw - krytyk i publicysta sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> - krytyk i publicysta sztuki - producent, wydawca - marketing i zarządzanie kulturą - kurator wystaw - przewodnik, koordynator działań artystycznych
<p style="text-align: center;">Podstawowe zawody teatralno-filmowe</p> <p>Zawody nauczane tylko w instytucjach wyższego szkolnictwa teatralnego i filmowego</p>	<p style="text-align: center;">Zawody wymagające znajomości sztuki teatru i filmu jako podstawowej umiejętności</p> <p>Zawody nauczane w instytucjach wyższego szkolnictwa teatralnego i filmowego, ale również w innych instytucjach szkolnictwa wyższego (np. wydziałach uniwersyteckich)</p>	<p style="text-align: center;">Zawody wymagające znajomości sztuki teatralnej i filmowej jako rzeczy dodatkowej do innych podstawowych umiejętności</p> <p>Zawody wymagające wiedzy i umiejętności związanych z ze sztuką teatru i filmu, ale niekoniecznie wymagające dyplomu instytucji wyższego szkolnictwa teatralnego i filmowego</p>
<ul style="list-style-type: none"> - aktor (dramatyczny, teatru lalek, teatru tańca, specjalności wokalnokrajowej, telewizyjny) - reżyser (teatralny, teatru lalek, filmowy, operowy, teatru muzycznego) - dramaturg - operator - realizator obrazu filmowo-telewizyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> - reżyser światła - dyrektor teatru i innych pokrewnych instytucji - specjalista w zakresie technik teatralnych i filmowych oraz telewizyjnych - asystent reżysera - scenograf - choreograf - kostiumolog 	<ul style="list-style-type: none"> - krytyk teatralny i filmowy, operowy - producent teatralny i filmowy - specjalista w zakresie marketingu - scenarzysta - psycholog pracujący metodą psychodramy - teatrolog - filmoznawca - publicysta teatralny i filmowy - animator kultury działający w obszarze teatru i filmu - specjalista w zakresie dubbingu - specjalista w zakresie wymowy scenicznej (logopeda) - specjalista w zakresie intermedii - performer - wykonawca teatru/filmu z nurtu teatru alternatywnego - prezydent - medioznawca

* Tablica wykorzystuje wyraźną różnicę pomiędzy dwoma typami nauczycieli muzyki (zobacz projekt EFMET – Europejskie Forum Edukacji i Szkolnictwa Muzycznego). Są to a) nauczyciele muzyki pracujący w przedszkolach, podstawowych i średnich szkołach pionu ogólnego (jako części ogólnego systemu edukacji) i b) nauczyciele muzyki i śpiewu ucący w szkołach muzycznych. Klasyfikacja ta może być różna w różnych krajach. Istnieją jednakże

pewne oznaki zacierania różnic pomiędzy tymi dwoma typami nauczycieli. Dokładniejsze informacje można znaleźć na stronie internetowej <http://www.bologna-and-music.org/>.

Rola wyższego szkolnictwa artystycznego w innych programach uniwersyteckich

Ponieważ wyższe szkolnictwo artystyczne jest zazwyczaj domeną wyspecjalizowanych instytucji, mających na celu kształcenie artystów zawodowych, odgrywa ono mniejszą rolę w innych programach niż, na przykład, dyscypliny artystyczne w uniwersytetach, które mogą być studiowane w połączeniu z innymi przedmiotami. Jednakże, i jest to tendencja wzrostowa, coraz większa ilość wyspecjalizowanych instytucji tworzy powiązania z innymi dyscyplinami, często w sąsiadujących uniwersytetach, oferując przedmioty artystyczne dla studentów „zewnątrznych” i dodatkowe studia dla swych własnych „artystycznych” studentów.

Obszary, w których mogą zachodzić takie powiązania, zawierają (ale nie są do nich ograniczone) blisko spokrewnione kierunki takie jak muzykoterapia, akustyka, budownictwo instrumentów, kształcenie nauczycielskie; ponadto inne przedmioty związane ze sztuką, takie jak taniec, teatr, sztuki piękne, architektura, sztuka wizualna, kulturoznawstwo, historia sztuki; wymienić należy również szereg dyscyplin związanych z naukami humanistycznymi i nauką, takie jak nauka języków, historia, kulturoznawstwo, komunikacja i media, antropologia, psychologia, socjologia, filozofia, medycyna, fizjoterapia itp.

Efekty kształcenia i kompetencje - opisy cykli kształcenia

Opisy efektów kształcenia obejmują trzy obszary:

- Ogólny opis cech charakterystycznych dla zawodowego szkolnictwa artystycznego (zawarty w pierwszym rozdziale niniejszego dokumentu).
- Opis cech charakterystycznych dla studiów I, II i III stopnia (jeśli dotyczy), programy i metody nauczania (patrz poniżej).
- Opisy efektów kształcenia dla I, II cyklu (jeśli dotyczy) kształcenia w obszarze muzyki, sztuk teatralnych (aktorstwo, reżyseria), sztuk plastycznych (malarstwo, grafika, rzeźba) i sztuk projektowych podzielone na kompetencje praktyczne (oparte na umiejętnościach), kompetencje teoretyczne (oparte na wiedzy) i kompetencje ogólne oraz opisy efektów kształcenia dla III cyklu studiów artystycznych, podzielone na kompetencje przedmiotowe, metodologiczne i socjologiczne (patrz Aneks).

Charakterystyka studiów I, II i III stopnia: programy i metody nauczania		
Studia I stopnia	Studia II stopnia	Studia III stopnia
<p>1. Program nauczania powinien umożliwić osiągnięcie podstawowego poziomu profesjonalnego w zawodzie artysty poprzez dostarczenie studentowi wiedzy ogólnej, jak również wspieranie go w dążeniu do intensywnego rozwoju w jego zasadniczej specjalności.</p> <p>2. Program nauczania powinien być możliwie ściśle ustalony i zawierać wiele elementów</p>	<p>1. Program nauczania powinien przygotować studenta do pracy w zawodzie artysty na wysokim poziomie i umożliwić specjalizowanie się w dyscyplinach wymagających dalszych studiów. Jego celem jest pogłębienie i rozwinięcie wiedzy oraz umiejętności studenta związanych ze ściśle określoną specjalnością.</p> <p>2. Program nauczania powinien być elastyczny i powinien umożliwiać</p>	<p>1. Program nauczania na tym poziomie w większości ogranicza się do inicjalnej fazy dotyczącej konsolidacji wymaganych umiejętności dotyczących niezależnych studiów na wysokim poziomie.</p> <p>2. Oczekuje się od studenta identyfikacji obszaru, gdzie może korzystać ze specjalistycznego przewodnictwa, zarówno praktycznego jak i bardziej teoretycznego w swej orientacji.</p>

obligatoryjnych. 3. Proces nauczania powinien być ukierunkowany i nadzorowany, przy jednoczesnym zachęcaniu studenta do rozwijania własnej indywidualności.	indywidualny tok studiów. 3. Kształcenie studenta powinno być w przeważającej mierze indywidualne: nadzór pedagoga powinien polegać przede wszystkim na indywidualnym ukierunkowywaniu postępów studenta.	Indywidualna pomoc może zostać zorganizowana albo w obrębie instytucji albo (co bardziej właściwe i jeśli ma zastosowanie) przez nawiązanie kontaktów ze specjalistami z zewnątrz. 3. Uczenie się studenta jest prawie całkowicie autonomiczne, z promotorem (już nie nauczycielem w potocznym tego słowa znaczeniu) oferującym opiniowanie, doradztwo i krytykę.
--	--	--

Procesy konsultacyjne z interesariuszami

W procesie tworzenia oryginalnych Efektów kształcenia dla I i II cyklu studiów muzycznych AEC, brane pod uwagę było stałe opiniowanie ze strony instytucji wyższego szkolnictwa muzycznego w Europie i poza nią (poprzez działania grup roboczych, uczestnictwie w seminariach i konferencjach). Efekty kształcenia dla I i II cyklu były pod stałą kontrolą interesariuszy. Grupa robocza „Profession”, składająca się z reprezentantów Europejskiej Unii Szkół Muzycznych (EMU), Europejskiej Rady Muzycznej (EMC), Międzynarodowej Federacji Muzyków (FIM), Związku Brytyjskich Orkiestr (ABO) i wielu znaczących konserwatoriów europejskich opiniowała Efekty kształcenia; podjęte zostały również działania związane z ankietyzacją nauczycieli akademickich zatrudnionych w wyższym szkolnictwie muzycznym, studentów, absolwentów i pracodawców. W każdym przypadku grupy interesariuszy były proszone o ocenę zarówno wagi danego efektu kształcenia, jak również ich opinie na temat w jakim stopniu konserwatoria troszczą się o ich osiągnięcie. Ogólnie – odpowiedzi wszystkich grup wskazywały na wysoką istotność stworzonych Efektów kształcenia. Podobnie sytuacja wyglądała w dyscyplinach plastycznych i teatralno-filmowych, gdzie efekty kształcenia były konsultowane na poziomie europejskim w ramach sieci tematycznych *Inter-artes* i *ELIA*.

Obciążenie pracą i ECTS

Jak zostało powiedziane we wstępie, długotrwały proces dojrzewania artystycznego wymagany od studentów w wyższym szkolnictwie artystycznym oznacza, że czas potrzebny dla uzyskania tytułu zawodowego, zwłaszcza w pierwszym cyklu kształcenia, jest często dłuższy niż w innych dyscyplinach (choć nie we wszystkich przypadkach). Również obciążenie pracą (z ang. workload – ilość pracy potrzebna do osiągnięcia wymaganych kompetencji) takich studentów jest niezwykle wysokie. Wynika to z ilości czasu poświęcanego na ćwiczenie i doskonalenie w celu uzyskania zakładanego wysokiego poziomu profesjonalizmu. Ponieważ praca ta ma miejsce poza normalnymi godzinami lekcyjnymi, łatwo fakt ten przeoczyć rozpatrując zagadnienie obciążenia pracą studenta.

W skrajnych wypadkach ilość czasu spędzonego na codzienne ćwiczenie przez studentów wyższego szkolnictwa artystycznego może sięgać 7 – 8 godzin. Biorąc pod uwagę okresy weekendów i wakacji, ilość dodatkowego czasu pracy dodana do ogólnego obciążenia pracą zdaje się być znacznie wyższa niż całkowite obciążenie pracą (związane z wszystkimi elementami programów nauczania) typowych studentów w innych

dyscyplinach. W rezultacie kalkulacja dotycząca obciążenia pracą w odniesieniu do wartości punktu kredytowego z konieczności przyjmuje raczej minimalną niż rzeczywistą ocenę ilości czasu ćwiczenia studenta. W praktyce jest to równoważone przez fakt, że studenci tych dyscyplin mają wyjątkowo wysoki poziom zaangażowania i identyfikują się ze swoim głównym przedmiotem studiów w sposób, który powoduje przekroczenie istniejących zazwyczaj granic pomiędzy czasem studiowania i tzw. czasem wolnym.

Wyższe szkolnictwo artystyczne jest mocno zakorzenione w ideach związanych z poziomem artystycznym – ideach podzielanych przez międzynarodową społeczność profesjonalnych artystów. Wprowadzenie zdawałoby się czysto administracyjnego i raczej biurokratycznego systemu punktów kredytowych może być odczuwane jako konflikt z istotą wyższego szkolnictwa artystycznego, które zawsze było przesycane dążeniem do osiągnięcia najwyższego poziomu. Jednakże w istocie rzeczy tak zwane obciążenia pracą dla danego przedmiotu jest niczym więcej jak środkiem do prostego określenia przeciętnego obciążenia pracą dla danego przedmiotu w relacji do programu nauczania. Jak wskazano powyżej, dla wyższego szkolnictwa artystycznego ta przeciętna wielkość jest przeważnie wartością minimalną i raczej bardziej odnosi się do określenia względnej wagi przywiązywanej do różnych elementów programu nauczania. Tak długo, jak system punktów kredytowych będzie używany tylko w ten nieskomplikowany sposób, wyższe szkolnictwo artystyczne będzie korzystało z niego w tym samym stopniu co inne obszary wyższego szkolnictwa.

Przegląd instytucji wyższego szkolnictwa artystycznego w krajach europejskich sugeruje następujące wzorce alokacji punktów kredytowych ECTS:

Stopień	Typowa liczba punktów kredytowych ECTS
Pierwszy stopień	W instytucjach, gdzie system punktów kredytowych jest używany, stosowana jest alokacja 180 do 240 punktów kredytowych dla pierwszego cyklu, często w zależności od krajowego systemu edukacji.
Drugi stopień	Drugiemu cyklowi w większości wypadków przypisuje się 120 punktów kredytowych. W pewnych instytucjach drugiemu cyklowi przypisuje się 60 punktów kredytowych (zazwyczaj w wypadkach, gdy stosuje się 240 punktów kredytowych dla pierwszego cyklu, zwłaszcza w krajowych systemach edukacyjnych, które ograniczają czas bezpłatnych studiów dwóch pierwszych cykli do 5 lat).
Trzeci stopień	Zazwyczaj nie używa się punktów kredytowych w trzecim cyklu. W nielicznych instytucjach, gdzie używa się tego systemu, całkowita liczba punktów kredytowych wynosi od 120 do 240.
Studia jednolite	W obszarach gdzie obowiązuje system jednolitych studiów magisterskich, stosowana jest alokacja 300 punktów kredytowych w wypadku studiów 5-letnich i 360 punktów kredytowych w wypadku studiów 6-letnich.

Różnorakie trendy i różnice w podejściu do ECTS w europejskim szkolnictwie artystycznym

Wprowadzenie systemów punktów kredytowych było ważnym zadaniem w Procesie Bolońskim, mającym na celu stworzenie zharmonizowanej przestrzeni wyższego szkolnictwa w Europie. W wyższym szkolnictwie artystycznym system punktów

kredytowych jest czymś relatywnie nowym dla wielu instytucji, chociaż takie systemy były w użyciu na długo przed ogłoszeniem Deklaracji Bolońskiej (1999), a nawet przed wprowadzeniem ECTS (1988). Norweska Akademia Muzyczna wprowadziła punkty kredytowe w 1975 roku; Wielka Brytania posiada przynajmniej załączki systemu punktów kredytowych od 1980 roku; w Holandii używa się punktów kredytowych od 1992 roku. Wszystkie systemy używały różnych skal numerycznych.

Uczenie się, nauczanie i ocena

Dla wielu specjalności w wyższym szkolnictwie artystycznym relacja mistrz-uczeń w podstawowej specjalności jest regułą, w której lekcja prowadzona jest przez pedagoga znanego jako wybitny artysta również poza uczelnią. Jednakże, w niektórych artystycznych tradycjach i stylach nauczania, nauczanie grupowe zastępuje relację mistrz-uczeń.

Ponieważ podstawową rolę w nauczaniu artystycznym odgrywają artyści znani i cenieni również poza uczelnią, proces oceny często opiera się na jury, w skład którego wchodzi przedstawiciele kadry pedagogicznej danej instytucji, posiadający wiedzę o instytucjonalnych standardach i kryteriach ocen, oraz (co jest niestety jeszcze rzadkością) zewnętrzni profesjonalści, wnoszący szersze porównawcze perspektywy do procesu oceny. Ocena jest „wielowymiarowa” i zależy od specyficznych kompetencji i oczekiwanego „kontekstu” umiejętności. Jeden wszakże aspekt jest najważniejszy: „intersubiektywna” ocena przez profesjonalistów w jury odgrywa kluczową rolę w wyższym szkolnictwie artystycznym, pomagając w zapewnieniu zrównoważonej i jednocześnie „artystycznej” oceny studentów.

Poniższa tabela pokazuje przykłady kursów przeprowadzanych w różnych instytucjach, ilustrując efekty kształcenia i metody ich oceniania w wyższym szkolnictwie artystycznym.

Przykład kursu (zajęć) Akademia Muzyczna im. K. Lipińskiego we Wrocławiu	Ocena uzyskanych kompetencji (efektów kształcenia)
<p>Zajęcia z przedmiotu głównego (w tym wypadku z fortepianu) odbywają się w ramach dwustopniowej struktury (3-letnie studia licencjackie i 2 letnie studia magisterskie) na zasadzie indywidualnych lekcji z pedagogiem i dotyczą tworzenia i wyrażenia przez studenta własnych koncepcji artystycznych wybranych utworów repertuaru fortepianowego jak również opanowania efektywnych technik ćwiczenia. Nauczyciele pomagają studentom w wyborze właściwego podejścia przy rozwiązywaniu problemów interpretacyjnych; studenci drugiego cyklu studiów są zachęceni do proponowania swych własnych rozwiązań. Po początkowym okresie studiów (zawierającym takie przedmioty jak kształcenie słuchu i historia muzyki na pierwszym cyklu kształcenia), studenci drugiego cyklu uczestniczą w seminariach dotyczących wzorców interpretacyjnych i tradycji wykonawczych (zajęcia z literatury przedmiotu głównego) jak również zróżnicowanego podejścia do rozmaitych szkół wykonawczych.</p>	<p>Kompetencje: wiedza dotycząca repertuaru przedmiotu głównego; umiejętności ekspresji artystycznej, zdolności do tworzenia, realizowania i wyrażania własnych koncepcji artystycznych; umiejętności publicznych prezentacji i przekazu publiczności materiału i idei muzycznych w różnych składach wykonawczych.</p> <p>Ocena: podczas dwóch recitali dyplomowych student powinien zademonstrować wiedzę i umiejętności dotyczące repertuaru, który powinien zawierać utwory reprezentujące różne style muzyczne od J. S. Bacha i D. Scarlattiego do muzyki współczesnej. Studenci są zobowiązani również do prezentacji swoich umiejętności technicznych, wykonując przynajmniej dwie etiudy (w tym obowiązkowo etiuda F. Chopina).</p>

Akademia Teatralna im. L. Solskiego w Krakowie

W ramach podstaw nauczania aktorstwa, reżyserii, dramaturgii i tańca studenci na pierwszych latach studiów zapoznają się z tradycjami teatru i dramatu (od antyku, poprzez Shakespeare'a do Strindberga i Wyspiańskiego). W ramach praktycznych zajęć, które stanowią większość w uczelniach teatralno-filmowych, studenci I roku przygotowują pod kierunkiem prowadzącego kurs pedagoga krótkie etiudy kształcące ich umiejętności ruchu, słuchu, artykulacji werbalnej, poczucia rytmu, śpiewu. Studenci II roku pracują już nad większymi zadaniami, których podstawą stają się klasyczne i współczesne teksty dramatyczne.

Po zdobyciu podstaw warsztatowych kolejny etap studiowania to poszerzanie wolności twórczej studenta, który najczęściej sam wybiera temat swoich kolejnych prac. Może to być wybór gotowego tekstu dramatycznego lub własnego scenariusza, wybór repertuaru muzycznego, postaci scenicznej. Pod opieką pedagoga-mistrza student realizuje kształt sceniczny swego zadania, dodatkowo wykazując się przy tym umiejętnościami organizacji pracy, pracy w zespole, pracy ze scenografem, kompozytorem, oświetleniowcem. Taki tryb poszerzania umiejętności warsztatowych, pobudzania wyobraźni i zdobywania nowych doświadczeń kontynuowany jest na następnych latach studiów, podczas których student musi wykazać się samodzielnymi umiejętnościami budowania własnego pokazu artystycznego, który jest demonstrowany publicznie jako warsztat, dyplom czy tak zwana mała forma teatralna lub film.

Kompetencje: wiedza dotycząca repertuaru i tradycji wykonawczych; umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej, realizacji prac artystycznych, pracy w zespole, zagadnień warsztatowych, publicznych prezentacji.

Ocena: studenci powinni zademonstrować swoją wiedzę i umiejętności przed pedagogami prowadzącymi poszczególne kursy, a na wyższym stopniu kształcenia na publicznych pokazach przed komisją złożoną z członków kadry pedagogicznej. W etapie najbardziej zaawansowanym studiów ocena przebiega przed komisjami, do których dołączają osoby z zewnątrz, a pokazy dyplomowe odbywają się przed specjalnym jury, którym jest komisja pedagogów oraz dopuszczona z zewnątrz publiczność, wśród której są także twórcy ze środowiska artystycznego nie będący pedagogami uczelni. W niektórych wypadkach prezentacje dyplomowe (warsztaty, dyplom, małe formy teatralne lub filmowe) przebiegają komisyjnie przed gronem pedagogów i podlegają ocenie przez zewnętrzną krytykę, publiczność oraz twórców ze środowiska artystycznego, którzy w nich uczestniczą, a także dyrektorów teatrów i instytucji kultury – czyli przyszłych pracodawców absolwentów.

Monitorowanie jakości

Mało dziedzin posiada taką obsesyjną chęć demonstrowania jakości jak sztuka: studenci są ciągle obligowani do wykonań i prezentacji przed komisjami, uczestniczenia w przesłuchaniach, spektaklach, pokazach, konkursach i – chyba najbardziej krytyczny test – publicznych prezentacjach i występach. Jednocześnie artyści posiadają bardzo ograniczone doświadczenie w procedurach zewnętrznego zapewnienia jakości i procesach akredytacyjnych. Dlatego potrzebna jest dalsza praca, mająca na celu nie tylko poinformowanie instytucji jak podchodzić do takich procedur podwyższenia jakości kształcenia, ale również aby zainicjować proaktywne podejście do całego sektora artystycznego zapewniające, że procedury będą brały pod uwagę szczególny charakter studiów artystycznych, który odróżnia sztukę od wszystkich innych dyscyplin wyższego szkolnictwa. W dodatku mechanizmy zapewnienia jakości i akredytacji muszą funkcjonować jako czynniki wspomagające autonomiczne instytucje szkolnictwa wyższego w podwyższaniu ich jakości, zastępując biurokratyczne działania bazujące na nieelastycznych kryteriach i procedurach.

Międzynarodowy wymiar w sektorze artystycznym

Dla sektora artystycznego, zawierającego dyscypliny tradycyjnie już „międzynarodowe”, jest sprawą niezmiernie ważną podtrzymanie i rozwijanie powiązań z regionami

pozaeuropejskimi. Przykładowo - w dziedzinie muzyki projekt „Mundus Musicalis” (pierwszy projekt w obszarze muzyki wspierany przez ERASMUS MUNDUS) bada międzynarodową porównywalność systemów i kwalifikacji w obszarze szkolnictwa muzycznego. W projekcie tym (w którym uczestniczą instytucje profesjonalnego szkolnictwa muzycznego z Australii, Ameryki Północnej, Dalekiego Wschodu i Ameryki Łacińskiej) przeprowadzane są badania na temat międzynarodowej porównywalności efektów kształcenia prezentowanych w niniejszym dokumencie.

Aneks

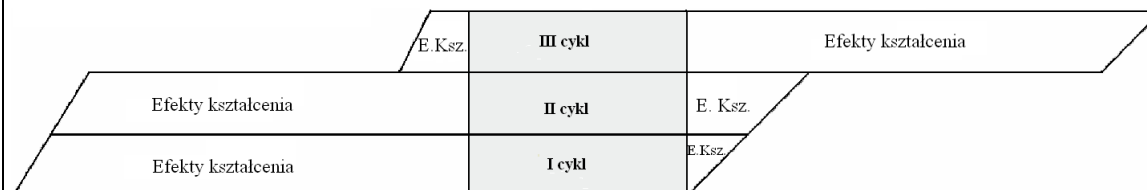
Efekty kształcenia: wprowadzenie

Efekty kształcenia odpowiadają szeroko adoptowanemu podziałowi na kompetencje oparte na wiedzy, kompetencje praktyczne/umiejętności i kompetencje ogólne. Biorąc jednakże pod uwagę podstawowe znaczenie kompetencji/umiejętności praktycznych w kształceniu artystycznym, są one umieszczona na pierwszym planie. Efekty kształcenia są pogrupowane dwóch „blokach”: pierwszy przeznaczony jest dla I i II cyklu studiów, drugi odpowiada III cyklowi. Dzieje się tak dlatego, że pierwsze dwa cykle w wyższym szkolnictwie artystycznym, podobnie jak w innych dyscyplinach, przybierają formę programów „nauczanych”, podczas gdy trzeci cykl bazuje na indywidualnej praktycznej eksploracji (indywidualnych badaniach) studenta dotyczących partykularnych „pytań badawczych”. Relacje pomiędzy trzema zestawami efektów kształcenia są zdefiniowane w sposób, w jaki odnoszą się do opisów poszczególnych poziomów kształcenia. Może to być przedstawione na diagramie w sposób następujący:

Efekty kształcenia, które dotyczą przede wszystkim umiejętności i kompetencji typowych dla programów „nauczanych”

Opisy dublińskie

Efekty kształcenia, które dotyczą przede wszystkim umiejętności i kompetencji typowych dla programów ukierunkowanych badawczo

Aby podkreślić relacje pomiędzy *Efektami kształcenia* i *Opisami dublińskimi w wersji artystycznej*, pięć kategorii wspomnianych w Opisach dublińskich oznaczonych literami A-E (patrz poniżej) zostało wprowadzonych obok każdego z Efektów kształcenia. W niektórych przypadkach więcej niż jedna kategoria jest przypisana danemu Efektowi. Użyty jest również system nawiasów, podkreślający drugoplanową rolę danego Efektu w stosunku do zaproponowanej kategorii wynikającej z Opisów dublińskich. Tych pięć kategorii jest wyszczególnionych poniżej:

A Wiedza i orientacja

- demonstrowanie umiejętności, wiedzy i orientacji artystycznej (knowledge and understanding)

B Wykorzystanie wiedzy i orientacji

- wykorzystanie swoich umiejętności, wiedzy i orientacji artystycznej w różnych kontekstach (applying knowledge and understanding)

C Umiejętność tworzenie sądów

- analizowanie, krytyczna interpretacja i formułowanie oryginalnych opinii i sądów (making judgements)

D Umiejętność komunikowania się

- komunikowanie się w różnych aspektach (communication skills)

E Umiejętność samouczenia się

- rozwijanie (poszerzanie) swoich kwalifikacji (umiejętność uczenia się – learning skills)

Deskryptory KRK

Efekty kształcenia: wprowadzenie (jeśli dotyczy)	
Studia I stopnia	Studia II stopnia
<p>Ponieważ program nauczania na studiach I stopnia jest dość ściśle ustalony i obejmuje szerokie spektrum wiedzy, możliwe jest wyodrębnienie pewnej liczby dziedzin, w których efekty nauczania u wszystkich studentów będą prawdopodobnie zbliżone zarówno w obrębie jednej uczelni, jak również w różnych uczelniach podobnego typu.</p>	<p>Ponieważ program nauczania na studiach II stopnia cechuje indywidualizacja (przynajmniej częściowa) procesu kształcenia, przy czym program zakłada zawężenie zakresu dyscyplin przy równoczesnym pogłębieniu studiów nad nimi, dużo trudniej jest na tym poziomie zdefiniować efekty nauczania. Niemniej, ogólnie rzecz ujmując, w obrębie studiów II stopnia można wyróżnić trzy kategorie studiów polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dalszym rozwoju osobowości i kwalifikacji artystycznych studenta, - dalszym rozwoju kwalifikacji o charakterze teoretyczno-badawczym - połączeniu kwalifikacji artystycznych i teoretycznych (naukowych)

<p>Sztuki muzyczne 05.02.2010 I stopień, studia licencjackie</p> <p>Umiejętności – praktyczne efekty kształcenia</p> <p>Umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć tworzyć i realizować własne koncepcje artystyczne oraz dysponować umiejętnościami niezbędnymi do ich wyrażenia. B (+C) <p>Umiejętności w zakresie repertuaru</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i, jeżeli to możliwe, wykonywać reprezentatywny repertuar związany z głównym kierunkiem studiów (specjalnością). W trakcie studiów powinni nabyć doświadczenia w wykonywaniu repertuaru w różnych stylach. B <p>Umiejętności pracy w zespole</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być przygotowani do współdziałania z innymi muzykami w różnego typu zespołach. B <p>Umiejętności ćwiczenia i pracy podczas prób</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni opanować efektywne techniki ćwiczenia, umożliwiające im ciągły rozwój poprzez samodzielną pracę. - W trakcie studiów powinni przyswoić sobie dobre nawyki dotyczące techniki i postawy, umożliwiające im operowanie ciałem w sposób najbardziej wydajny i bezpieczny (z punktu widzenia fizjologii). B (+C+E) <p>Umiejętności czytania nut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni opanować umiejętności umożliwiające im przekazanie dzieła muzycznego w pełni, a zatem przekazanie jego materiału dźwiękowego, formy i zawartych w nim idei. Przykładowo – powinni opanować czytanie nut w stopniu wystarczającym zarówno dla zrozumienia muzyki, jak i dla 	<p>Sztuki plastyczne I stopień, studia licencjackie</p> <p>Umiejętności – praktyczne efekty kształcenia</p> <p>Umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć tworzyć i realizować własne koncepcje artystyczne oraz dysponować umiejętnościami niezbędnymi do ich wyrażenia. B (+C) <p>Umiejętności w zakresie realizacji prac artystycznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni posiadać umiejętność świadomego posługiwania się narzędziami warsztatu artystycznego w wybranych obszarach działalności plastycznej. A+B - Absolwenci powinni posiadać umiejętność świadomego posługiwania się właściwą techniką i technologią trakcie realizacji prac artystycznych. B+C+D - Absolwenci powinni umieć podejmować samodzielnie decyzje odnośnie realizacji i projektowania swoich prac artystycznych. <p>Umiejętności pracy w zespole</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być przygotowani do współdziałania i współpracy z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) B <p>Umiejętności warsztatowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni posiadać szeroki zakres umiejętności warsztatowych umożliwiających im realizację własnych koncepcji artystycznych. B+C+D - Absolwenci powinni opanować efektywne techniki ćwiczenia umiejętności warsztatowych, umożliwiające im ciągły rozwój poprzez samodzielną pracę. B+E <p>Umiejętności kreacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci w trakcie studiów powinni nabyć doświadczenia w
--	--

<p>biegłego czytania <i>a 'vista</i>. B</p> <p>Umiejętności słuchowe, twórcze i odtwórcze</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni osiągnąć biegłość w zakresie słuchowego rozpoznawania materiału muzycznego, zapamiętywania go i operowania nim. B <p>Umiejętności werbalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć swobodnie wypowiadać się (ustnie i pisemnie) na temat interpretowania muzyki, jej tworzenia i odtwarzania. B (+C+D) <p>Umiejętności dotyczące publicznych prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni przyswoić sobie formy zachowań związane z występami publicznymi. D <p>Umiejętności improwizacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni zdobyć umiejętności kształtowania i tworzenia muzyki w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu nutowego. B (+D) <p>Umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otrzymawszy podstawowe wykształcenie pedagogiczne na studiach I stopnia, studenci powinni mieć kwalifikacje do uczenia w zakresie swojej specjalności na różnych poziomach edukacji muzycznej. B+C+D <p>Teoretyczne efekty kształcenia – wiedza</p> <p>Znajomość repertuaru i materiału muzycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać podstawowy repertuar związany ze swoją specjalnością i przynajmniej niektóre jego bardziej szczegółowe obszary, jak również (gdy zachodzi taka potrzeba) repertuar instrumentów pokrewnych. A - Absolwenci powinni znać elementy 	<p>realizowaniu własnych działań artystycznych opartych na zróżnicowanych stylistycznie koncepcjach wynikających ze swobodnego i niezależnego wykorzystywania swej wyobraźni, intuicji i emocjonalności. A+B+C</p> <p>Umiejętności werbalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć swobodnie wypowiadać się (ustnie i pisemnie) na temat różnych dziedzin twórczości plastycznej. B (+C+D) <p>Umiejętności dotyczące publicznych prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni przyswoić sobie formy zachowań związane z publicznymi prezentacjami własnych dokonań. D <p>Umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Otrzymawszy podstawowe wykształcenie pedagogiczne na studiach I stopnia, studenci powinni mieć kwalifikacje do uczenia w zakresie swojej specjalności na różnych poziomach edukacji plastycznej. B+C+D <p>Teoretyczne efekty kształcenia – wiedza</p> <p>Wiedza w zakresie realizacji prac artystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni posiadać podstawową wiedzę dotyczącą realizacji prac artystycznych związanych ze swoją specjalnością, jak również (gdy zachodzi taka potrzeba) wiedzę dotyczącą środków ekspresji i umiejętności warsztatowych pokrewnych
---	--

<p>dzieła muzycznego oraz rozumieć ich wzajemne relacje, a także znać wzorce budowy formalnej utworów. A</p> <p>Wiedza i zrozumienie kontekstu sztuki muzycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć podstawowe linie rozwojowe w historii muzyki oraz mieć orientację w piśmiennictwie związanym z tymi zagadnieniami. - Absolwenci powinni wykazywać się znajomością stylów muzycznych i związanych z nimi tradycjami wykonawczymi. - Absolwenci powinni mieć szeroką orientację w zakresie problematyki związanej z technologiami stosowanymi w muzyce (w ujęciu całościowym) i być świadomi rozwoju technologicznego związanego z ich specjalnością. - Absolwenci powinni posiadać pewien zakres wiedzy dotyczący finansowych, marketingowych i prawnych aspektów zawodu muzyka. - Absolwenci powinni być świadomi powiązań i zależności pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi elementami studiów. A <p>Wiedza dotycząca improwizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć pewien zakres wzorców, leżących u podstaw improwizacji. A (+B) <p>Wiedza pedagogiczna (jeżeli dotyczy kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być zaznajomieni w podstawowym zakresie z najważniejszymi koncepcjami pedagogiki i jej stroną praktyczną, zwłaszcza jeżeli ich specjalność jest związana z edukacją muzyczną. A <p>Ogólne efekty kształcenia Niezależność</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć 	<p>dyscyplin. A</p> <p>Wiedza i zrozumienie kontekstu sztuki plastycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć podstawowe linie rozwojowe w historii poszczególnych dyscyplin sztuki oraz mieć orientację w piśmiennictwie związanym z tymi zagadnieniami. - Absolwenci powinni wykazywać się znajomością stylów w sztuce i związanych z nimi tradycjami twórczymi. - Absolwenci powinni mieć szeroką orientację w zakresie problematyki związanej z technologiami stosowanymi w danej dyscyplinie sztuki (w ujęciu całościowym) i być świadomi rozwoju technologicznego związanego z ich specjalnością. - Absolwenci powinni posiadać pewien zakres wiedzy dotyczący finansowych, marketingowych i prawnych aspektów zawodu artysty-plastyka. - Absolwenci powinni być świadomi powiązań i zależności pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi elementami studiów. A <p>Wiedza pedagogiczna (jeżeli dotyczy kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być zaznajomieni w podstawowym zakresie z najważniejszymi koncepcjami pedagogiki i jej stroną praktyczną, zwłaszcza jeżeli ich specjalność jest związana z edukacją w zakresie sztuk plastycznych. A <p>Ogólne efekty kształcenia Niezależność</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni umieć
---	---

<p>podejmować samodzielne, niezależne prace, wykazując się przy tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbieraniem, analizowaniem i interpretowaniem informacji, - rozwijaniem idei i formułowaniem krytycznej argumentacji, wewnętrzną motywacją i własną organizacją pracy. E (+C+D) <p>Uwarunkowania psychologiczne W różnych sytuacjach absolwenci powinni być zdolni do efektywnego wykorzystania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyobraźni, - intuicji, - emocjonalności, - zdolności twórczego myślenia i twórczej pracy w trakcie rozwiązywania problemów, - zdolności elastycznego myślenia, adaptowania się do nowych i zmieniających się okoliczności, - umiejętności kontrolowania swoich zachowań i – w razie potrzeby – przeciwdziałania lękom i stresom, jak również sprostania warunkom związanym z publicznymi występami. B+C <p>Krytycyzm Absolwenci powinni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazywać umiejętność samooceny, - być zdolni do konstruktywnej krytyki w stosunku do działań innych osób, - być zdolni do podjęcia refleksji na temat społecznych, naukowych i etycznych aspektów związanych z własną pracą. E (+C) <p>Komunikacja społeczna Absolwenci powinni wykazać się umiejętnościami efektywnego komunikowania się i życia w społeczeństwie, co w szczególności dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracy zespołowej w ramach wspólnych projektów i działań, - negocjowania i organizowania, - integracji z innymi osobami w różnych przedsięwzięciach kulturalnych, 	<p>podejmować samodzielne, niezależne prace, wykazując się przy tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbieraniem, analizowaniem i interpretowaniem informacji, - rozwijaniem idei i formułowaniem krytycznej argumentacji, wewnętrzną motywacją i własną organizacją pracy. E (+C+D) <p>Uwarunkowania psychologiczne W różnych sytuacjach absolwenci powinni być zdolni do efektywnego wykorzystania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyobraźni, - intuicji, - emocjonalności, - zdolności twórczego myślenia i twórczej pracy w trakcie rozwiązywania problemów, - zdolności elastycznego myślenia, adaptowania się do nowych i zmieniających się okoliczności, - umiejętności kontrolowania swoich zachowań i sprostania warunkom związanym z publicznymi prezentacjami. B+C <p>Krytycyzm Absolwenci powinni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazywać umiejętność samooceny, - być zdolni do konstruktywnej krytyki w stosunku do działań innych osób, - być zdolni do podjęcia refleksji na temat społecznych, naukowych i etycznych aspektów związanych z własną pracą. E (+C) <p>Komunikacja społeczna Absolwenci powinni wykazać się umiejętnościami efektywnego komunikowania się i życia w społeczeństwie, co w szczególności dotyczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracy zespołowej w ramach wspólnych projektów i działań, - negocjowania i organizowania, - integracji z innymi osobami w różnych przedsięwzięciach kulturalnych,
--	---

<ul style="list-style-type: none">- prezentowania zadań w przystępny sposób,- zastosowania technologii informacyjnych (IT). D (+B+C)	<ul style="list-style-type: none">- prezentowania zadań w przystępny sposób,- zastosowania technologii informacyjnych (IT). D (+B+C)
---	---

<p>Sztuki muzyczne II stopień, uzup. magisterskie</p> <p>Umiejętności – praktyczne efekty kształcenia</p> <p>Umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwentów powinna cechować wysoko rozwinięta osobowość artystyczna, umożliwiającą tworzenie, realizowanie i wyrażanie własnych koncepcji artystycznych. B (+C) <p>Umiejętności w zakresie repertuaru</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni na bazie doświadczeń związanych ze studiami I stopnia móc budować obszerny repertuar, pogłębiając go w obszarze swojej specjalności. - Absolwenci powinni wykazywać się swobodą w interpretowaniu utworów reprezentujących różne style muzyczne i jednocześnie doskonalić się w jednym, wybranym przez siebie stylu. B 	<p>Sztuki plastyczne II stopień, uzup. magisterskie (jednolite magisterskie)</p> <p>Umiejętności – praktyczne efekty kształcenia</p> <p>Umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwentów powinna cechować wysoko rozwinięta osobowość artystyczna, umożliwiającą tworzenie, realizowanie i wyrażanie własnych koncepcji artystycznych. B (+C) <p>Umiejętności w zakresie realizacji prac artystycznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni na bazie doświadczeń związanych ze studiami I st. móc realizować własne koncepcje artystyczne w obszarze swojej specjalności. - Absolwenci powinni umieć podejmować samodzielnie decyzje odnośnie projektowania i realizacji prac artystycznych. Świadomość ta powinna być wystarczająco bogata dla uzasadniania własnych twórczych motywacji, a jednocześnie otwarta na odmienne widzenie świata i subiektywne obrazowanie. A+B - Absolwenci powinni posiadać umiejętność projektowania efektów prac artystycznych w aspekcie estetycznym, społecznym i prawnym. A+B+C 	<p>Sztuki teatralne i filmowe jednolite magisterskie (studia dwustopniowe)</p> <p>Umiejętności – praktyczne efekty kształcenia</p> <p>Umiejętności w zakresie ekspresji artystycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwentów powinna cechować wysoko rozwinięta osobowość artystyczna, umożliwiającą tworzenie, realizowanie i wyrażanie własnych koncepcji artystycznych. B (+C) <p>Umiejętności w zakresie realizacji prac artystycznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni wykazać umiejętność rozumienia istoty konstrukcji tekstu scenariusza; samodzielnego oceniania tekstu literackiego i możliwości jego adaptacji dla teatru i filmu - Absolwenci powinni posiadać zdolność rozumienia technologii realizacji widowisk teatralnych, telewizyjnych i filmowych; stosowania zasad i technik adaptacji utworów literackich i ich przekształcania na język filmowy i teatralny. A+B <p>Umiejętności pracy w zespole</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być przygotowani do współdziałania z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) i być zdolni do podjęcia wiodącej roli w takich zespołach. B (+C+D)
---	--	--

<p>Umiejętności pracy w zespole</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studenci zaangażowani w trakcie studiów II stopnia w działalność zespołów muzycznych powinni po ukończeniu tych studiów być zdolni do podjęcia wiodącej roli w takich zespołach. B (+C+D) 	<p>Umiejętności pracy w zespole</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być przygotowani do współdziałania z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym) i być zdolni do podjęcia wiodącej roli w takich zespołach. B (+C+D) 	<p>Umiejętności warsztatowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwent powinien posiadać umiejętności z zakresu warsztatu w stopniu niezbędnym do realizacji własnych projektów artystycznych. - Absolwenci powinni opanować efektywne techniki ćwiczenia umiejętności warsztatowych, umożliwiające im ciągły rozwój poprzez samodzielną pracę, a poprzez dalsze indywidualne studia kontynuować rozwijanie tych umiejętności w stopniu wystarczającym do utrzymania i poszerzania zdolności do tworzenia, realizowania i wyrażania swoich koncepcji artystycznych. B (+C+D+E)
<p>Umiejętności ćwiczenia i pracy podczas prób, czytania nut, słuchowe, twórcze i odtwórcze</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programy nauczania na studiach II stopnia zakładają, że studenci już posiadli te umiejętności. Absolwenci studiów II stopnia powinni mieć pewność, że wszelkie ewentualne trudności w tym zakresie zostały przezwyciężone. Poprzez dalsze indywidualne studia powinni kontynuować rozwijanie tych umiejętności w stopniu wystarczającym do utrzymania i poszerzania zdolności do tworzenia, realizowania i wyrażania swoich koncepcji artystycznych. B (+C+D+E) 	<p>Umiejętności warsztatowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programy nauczania na studiach II stopnia zakładają, że studenci już posiadli te umiejętności. Absolwenci studiów II stopnia powinni mieć pewność, że wszelkie ewentualne trudności w tym zakresie zostały przezwyciężone. Poprzez dalsze indywidualne studia powinni kontynuować rozwijanie tych umiejętności w stopniu wystarczającym do utrzymania i poszerzania zdolności do tworzenia, realizowania i wyrażania własnych koncepcji artystycznych zgodnie ze swoją specjalizacją. B (+C+D+E) 	<p>Umiejętności werbalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni posiadać umiejętność tworzenia rozbudowanych prezentacji słownych w formie pisemnej i ustnej na tematy związane z ich specjalnością. B
<p>Umiejętności werbalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci specjalności, które zakładają to w swoich programach, powinni posiadać umiejętność tworzenia rozbudowanych 	<p>Umiejętności werbalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci specjalności, które zakładają to w swoich programach, powinni posiadać umiejętność tworzenia rozbudowanych prezentacji słownych w 	<p>Umiejętności dotyczące publicznych prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni przyswoić sobie formy zachowań związane z występami publicznymi i w sposób wysoce odpowiedzialny podchodzić do występów estradowych, wykazując się umiejętnością nawiązania kontaktu z publicznością. D <p>Umiejętności improwizacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni zdobyć umiejętności kształtowania i

<p>prezentacji słownych w formie pisemnej i ustnej na tematy związane z ich specjalnością. B</p> <p>Umiejętności dotyczące publicznych prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni w sposób wysoce odpowiedzialny podchodzić do występów estradowych i wykazywać się umiejętnością nawiązania kontaktu z publicznością poprzez wierne, płynne i przekonujące oddanie idei dzieła muzycznego. D (+C) <p>Umiejętności improwizacyjne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni zdobyć umiejętności kształtowania i tworzenia muzyki w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu nutowego. B (+D) <p>Umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni osiągnąć wysoki poziom umiejętności związanych z teoretycznym i praktycznym zastosowaniem pedagogiki, umożliwiającym podjęcie pracy na różnych poziomach edukacji muzycznej. B+C+D 	<p>formie pisemnej i ustnej na tematy związane z ich specjalnością. B</p> <p>Umiejętności dotyczące publicznych prezentacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni w sposób wysoce odpowiedzialny podchodzić do publicznych występów związanych z prezentacjami artystycznymi. D <p>Umiejętności kreatywne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci w trakcie studiów powinni nabyć umiejętność wykorzystywania wzorców leżących u podstaw kreacji artystycznej, umożliwiających swobodę i niezależność swojej wypowiedzi artystycznej. B <p>Umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni osiągnąć wysoki poziom umiejętności związanych z teoretycznym i praktycznym zastosowaniem pedagogiki, umożliwiającym podjęcie pracy na różnych poziomach edukacji plastycznej. B+C+D <p>Wiedza – teoretyczne</p>	<p>tworzenia w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu dramatu/scenariusza/partytury dzieł B (+D)</p> <p>Wiedza – teoretyczne efekty kształcenia</p> <p>Znajomość repertuaru</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni, poprzez indywidualną pracę i poszukiwania, osiągnąć gruntowną znajomość repertuaru związanego z ich specjalnością. A <p>Wiedza w zakresie realizacji prac artystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwent powinien posiadać wiedzę z zakresu środków warsztatowych w stopniu niezbędnym do realizacji własnych projektów artystycznych <p>Wiedza i zrozumienie kontekstu sztuki teatralnej i filmowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć podstawowe linie rozwojowe w historii teatru i filmu oraz mieć orientację w piśmiennictwie związanym z tymi zagadnieniami.
---	---	--

<p>Wiedza – teoretyczne efekty kształcenia</p> <p>Znajomość repertuaru i materiału muzycznego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni, poprzez indywidualną pracę i poszukiwania, osiągnąć gruntowną znajomość repertuaru związanego z ich specjalnością. A - Absolwenci powinni umieć zastosować swoją wiedzę dotyczącą elementów dzieła muzycznego i muzycznych wzorców formalnych do wyrażania własnych koncepcji artystycznych. B 	<p>efekty kształcenia</p> <p>Wiedza w zakresie realizacji prac artystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni, poprzez indywidualną pracę i poszukiwania osiągnąć gruntowną wiedzę w zakresie ogólnym i szczegółowym dotyczącą obszarów sztuki i nauki przydatną do formułowania i rozwiązywania złożonych zagadnień związanych z reprezentowaną dyscypliną artystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni wykazywać się znajomością stylów gry aktorskiej i prac reżyserskich (w tym najnowsze trendy z zakresu określonych kierunków danej sztuki i osiągnięcia najwybitniejszych przedstawicieli danej specjalności) - Absolwenci powinni mieć szeroką orientację w zakresie problematyki związanej z technologiami stosowanymi w teatrze i filmie (w ujęciu całościowym) i być świadomi rozwoju technologicznego związanego z ich specjalnością - Absolwenci powinni posiadać pewien zakres wiedzy dotyczący finansowych, marketingowych i prawnych aspektów zawodu aktora i reżysera. - Absolwenci powinni wykazywać głębokie zrozumienie wzajemnych relacji pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami ich studiów, a także wykorzystywać tę wiedzę dla dalszego artystycznego rozwoju. B (+C+D) - Absolwenci powinni dysponować poszerzoną wiedzą na temat kontekstu historycznego i kulturowego sztuki i jej związków z innymi dziedzinami współczesnego życia oraz nadal samodzielnie rozwijać tę wiedzę w sposób odpowiadający ich specjalności B (+C+D)
<p>Wiedza i zrozumienie kontekstu sztuki muzycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni dysponować poszerzoną wiedzą na temat kontekstu historycznego muzyki i jej związków z innymi dziedzinami współczesnego życia oraz nadal samodzielnie rozwijać tę wiedzę w sposób odpowiadający ich specjalności. - Na podstawie wiedzy o stylach muzycznych i związanych z nimi tradycjami wykonawczymi absolwenci powinni umieć konstruować programy, które są spójne i właściwe z punktu widzenia wykonawstwa. - Absolwenci powinni wykazywać głębokie zrozumienie 	<p>Wiedza i zrozumienie kontekstu sztuki plastycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni dysponować poszerzoną wiedzą na temat kontekstu historycznego i kulturowego sztuk plastycznych i jego związku z innymi dziedzinami współczesnego życia oraz nadal samodzielnie rozwijać tę wiedzę w sposób odpowiadający ich specjalności B+C+D - Na podstawie wiedzy o stylach w sztuce i związanych z nimi tradycjami twórczymi absolwenci powinni umieć tworzyć prace artystyczne o wysokim stopniu oryginalności - Absolwenci powinni wykazywać głębokie zrozumienie 	<p>Ogólne efekty kształcenia</p> <p>Niezależność</p> <p>Absolwenci powinni umieć podejmować samodzielne, niezależne prace, wykazując się przy tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbieraniem, analizowaniem i interpretowaniem informacji, - rozwijaniem idei i formułowaniem

<p>wzajemnych relacji pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami ich studiów, a także wykorzystywać tę wiedzę dla dalszego artystycznego rozwoju. B (+C+D)</p> <p>Wiedza dotycząca sztuki improwizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć pewien zakres wzorców, leżących u podstaw improwizacji A(+B). <p>Wiedza w zakresie umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być zaznajomieni w podstawowym zakresie z najważniejszymi koncepcjami pedagogiki i jej stroną praktyczną, zwłaszcza jeżeli ich specjalność jest związana z edukacją muzyczną. A <p>Ogólne efekty kształcenia Niezależność Opierając się na umiejętnościach nabytych na studiach I stopnia, absolwenci powinni stać się w pełni samodzielni, zdolni do integrowania nabytej wiedzy oraz podejmowania w zorganizowany sposób nowych i kompleksowych działań, także w warunkach ograniczonego</p>	<p>wzajemnych relacji pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami ich studiów, a także wykorzystywać tę wiedzę dla dalszego artystycznego rozwoju. B (+C+D)</p> <p>Wiedza dotycząca umiejętności kreatywnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni znać i rozumieć wzorce leżące u podstaw kreacji artystycznej, umożliwiającą swobodę i niezależność swojej wypowiedzi artystycznej. <p>Wiedza w zakresie umiejętności pedagogiczne (jeżeli dotyczą kierunku studiów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Absolwenci powinni być zaznajomieni w podstawowym zakresie z najważniejszymi koncepcjami pedagogiki i jej stroną praktyczną, zwłaszcza jeżeli ich specjalność jest związana z edukacją w zakresie sztuk plastycznych. A <p>Ogólne efekty kształcenia Niezależność Opierając się na umiejętnościach nabytych na studiach I stopnia, absolwenci powinni stać się w pełni samodzielni, zdolni do integrowania nabytej wiedzy oraz podejmowania w zorganizowany sposób nowych i kompleksowych działań, także w warunkach ograniczonego</p>	<p>krytycznej argumentacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wewnętrzną motywacją i własną organizacją pracy. - samodzielnością i zdolnością do integrowania nabytej wiedzy oraz podejmowania w zorganizowany sposób nowych i kompleksowych działań, także w warunkach ograniczonego dostępu do potrzebnych informacji. E (+C+D) <p>Uwarunkowania psychologiczne W różnych sytuacjach absolwenci powinni być zdolni do efektywnego wykorzystania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyobraźni, - intuicji, - emocjonalności, - zdolności twórczego myślenia i twórczej pracy w trakcie rozwiązywania problemów, - zdolności elastycznego myślenia, adaptowania się do nowych i zmieniających się okoliczności, - umiejętności kontrolowania swoich zachowań i – w razie potrzeby – przeciwdziałania lękom i stresom, jak również sprostania warunkom związanym z publicznymi prezentacjami, - w sposób świadomy i w różnych sytuacjach mechanizmów psychologicznych wspomagających ich działania. E <p>Krytycyzm Absolwenci powinni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazywać umiejętność samooceny, - być zdolni do konstruktywnej krytyki w stosunku do działań innych osób, - być zdolni do podjęcia refleksji na temat społecznych, naukowych i etycznych aspektów związanych z własną pracą - całkowicie przyswoić sobie umiejętność krytycznej oceny. C+E <p>Komunikacja społeczna</p>
---	--	---

<p>dostępu do potrzebnych informacji. E (+C+D)</p> <p>Uwarunkowania psychologiczne Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia, absolwenci powinni w sposób świadomy oraz poparty doświadczeniem wykorzystywać w różnych sytuacjach mechanizmy psychologiczne wspomagające ich działania. E</p> <p>Krytycyzm Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia absolwenci powinni całkowicie przyswoić sobie umiejętność krytycznej oceny. C+E</p> <p>Komunikacja społeczna Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia absolwenci powinni osiągnąć popartą doświadczeniem pewność w komunikowaniu się i umiejętność życia w społeczeństwie, co w szczególności powinno przejawiać się poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie i pracę z innymi osobami przy wspólnych projektach i działaniach, - przewodniczenie pewnym działaniom, pracę zespołową, prowadzenie negocjacji i właściwą organizację działań, - integrację z innymi osobami w ramach różnych przedsięwzięć kulturalnych, - prezentowanie skomplikowanych zadań 	<p>dostępu do potrzebnych informacji. E (+C+D)</p> <p>Uwarunkowania psychologiczne Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia, absolwenci powinni w sposób świadomy oraz poparty doświadczeniem wykorzystywać w różnych sytuacjach mechanizmy psychologiczne wspomagające ich działania. E</p> <p>Krytycyzm Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia absolwenci powinni całkowicie przyswoić sobie umiejętność krytycznej oceny. C+E</p> <p>Komunikacja społeczna Opierając się na umiejętnościach nabytych w trakcie studiów I stopnia absolwenci powinni osiągnąć popartą doświadczeniem pewność w komunikowaniu się i umiejętność życia w społeczeństwie, co w szczególności powinno przejawiać się poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie i pracę z innymi osobami przy wspólnych projektach i działaniach, - przewodniczenie pewnym działaniom, pracę zespołową, prowadzenie negocjacji i właściwą organizację działań, - integrację z innymi osobami w ramach różnych przedsięwzięć kulturalnych, - prezentowanie skomplikowanych zadań 	<p>Absolwenci powinni wykazać się umiejętnościami efektywnego komunikowania się i życia w społeczeństwie, co w szczególności powinno przejawiać się poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie pracy zespołowej w ramach wspólnych projektów i działań, - przewodniczenie pewnym działaniom, pracę zespołową, prowadzenie negocjacji i właściwą organizację działań, - integrację z innymi osobami w ramach różnych przedsięwzięć kulturalnych, - prezentowania skomplikowanych zadań w przystępny sposób, - zastosowania technologii informacyjnych (IT). D (+B+C)
---	---	---

Efekty kształcenia dla III cyklu studiów artystycznych

Efekty praktyczne (bazujące na umiejętnościach)

III cykl

(gdzie ma to zastosowanie i zgodnie z indywidualnymi założeniami programu nauczania dla III cyklu)

Rozwój artystyczny i umiejętności

- umiejętności integrowania i demonstrowania oryginalnego artystycznego podejścia do wykonawstwa, twórczości, rozważań teoretycznych i nauczania
- zdolność do rozszerzenia w znaczący sposób naszej artystycznej orientacji i do komunikowania tego typu podejścia w świadomy sposób
- rozwój i realizacja artystycznej autonomii

Umiejętności badawcze

- zdolność do sformułowania propozycji badawczych – czy to odnoszących się do teoretycznych, praktycznych lub twórczych zagadnień albo ich kombinacji – w sposób rygorystyczny, przejrzysty i w kategoriach zadanych pytań i odpowiedzi
- zdolność do identyfikacji i kontekstualizowania na bieżąco zagadnień danego obszaru działania, w sensie stawiania otwartych pytań, poruszania nowych tematów i trendów
- zdolność do uświadomienia sobie założeń ustanowionych dla danego projektu i ich realizację poprzez bezpośrednie działania i właściwe metody, odpowiednie wyposażenie i dobór członków zespołu (gdzie ma to zastosowanie)
- zdolność do zidentyfikowania i użycia odnośnej literatury i/albo innych źródeł w powiązaniu z danym obszarem działania
- zdolność do krytycznej analizy i oceny swoich własnych i cudzych efektów
- zdolność do udokumentowania, zanalizowania i podsumowania pośrednich i ostatecznych efektów projektów
- zdolność do projektowania sposobów finansowania i systemów oceny w procesie rozwojowym danej pracy

Efekty teoretyczne (oparte na wiedzy)
III cykl (gdzie ma to zastosowanie i zgodnie z indywidualnymi cechami programu nauczania dla III cyklu)
<ul style="list-style-type: none"> ○ świadomość i szacunek dla standardów doskonałości w danym obszarze działań; zdolność do rozróżnienia pomiędzy wartościowymi i nietrafionymi poszukiwaniami, zarówno w sferze teoretycznej jak i praktycznej i/albo twórczej ○ gruntowna wiedza o narodowym i międzynarodowym kontekście działań i ich rezultatów, w którym dana praca będzie rozpowszechniana ○ świadomość praw autorskich twórców, którzy mogliby być objęci czymś projektem (np. prawa wydawnicze, prawa własności intelektualnej, poufne informacje, problemy etyczne itd.) ○ świadomość implikacji wynikających z pracy i dotyczących zdrowia dla tych, którzy są zaangażowani w daną działalność; zdolność do prowadzenia badań z dużym poczuciem odpowiedzialności i akuratności ○ świadomość potencjału ekonomicznego i możliwości wykorzystania własnych rezultatów ○ świadomość odnośnych metod i technik badań w odniesieniu do danego obszaru studiów
Efekty ogólne (generyczne)
III cykl (gdzie ma to zastosowanie i zgodnie z indywidualnymi cechami programu nauczania dla III cyklu)
Niezależność <ul style="list-style-type: none"> ○ zdolność do konsekwentnego działania w rozwiązywaniu własnych problemów i podążania zgodnie ze swoimi ideami ○ zdolność do zrozumienia możliwości transferu danych zdolności badawczych do innych obszarów i uznanie związanych z tym możliwości zrobienia kariery ○ zdolność do kontynuowania i pogłębienia badań, badawczo ukierunkowanych podejść (odniesień) w obrębie własnej kariery i, gdzie ma to zastosowanie, biorąc pod uwagę wszelkie aspekty związanej z tym pracy i aktywności
Świadomość krytyczna (krytycyzm) <ul style="list-style-type: none"> ○ zdolność do kwestionowania złych nawyków dotyczących wyrachowania w pracy naukowej, zakorzenionych błędnych idei, konwencji, trendów itd. ○ zdolność do widzenia swoich własnych ograniczeń i niewykorzystanych potencjalnych możliwości oraz do wymyślenia strategii koniecznych dla zmaksymalizowania swych działań ○ zdolność do uznania i sprostania standardom w obrębie danej społeczności badawczej, wykonawczej i twórczej ○ zdolność do odpowiadania ze zrozumieniem i odpowiedzialnością na krytyczne uwagi w obrębie danej społeczności badawczej i artystycznej (wykonawczej i twórczej)
Umiejętności komunikowania się (komunikacja społeczna) <ul style="list-style-type: none"> ○ zdolność do ustanowienia i podtrzymywania współpracy z kolegami i studentami w obrębie danej instytucji i wśród szerszej akademickiej i artystycznej społeczności ○ zdolność do docierania (pisanie/prezentowania/wykonania) w sposób jasny i czytelny do odbiorców (raporty badawcze, artykuły prasowe, prezentacje, wykonania albo inne artystyczne wydarzenia posiadających wymiar badawczy lub mające na celu posiadanie takiego wymiaru) ○ zdolność do poszerzania publicznej orientacji i/albo artystycznego zrozumienia w danym obszarze studiów ○ zdolność do oceny wpływu własnego zachowania na innych członków zespołu, współpracowników artystycznych itd.